

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Естетичне виховання засобами іноземної мови

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова
І. К.

Виконав:
студент групи ПР-64
Тарасенко Руслан Павлович

Науковий керівник:
к. філол. наук.
Куліш Владислава Сергіївна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	5
1.1 Психолого-педагогічні характеристики естетичного виховання.....	5
1.2 Особливості впливу іноземної мови на естетичне виховання	9
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	14
2.1 Специфіка естетичного виховання на уроках іноземної мови.....	14
2.2 Шляхи реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови.....	17
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Мета викладання іноземної мови – формування комунікативної компетентності. Важко не погодитися з тим, що навіть рідною мовою, де знання лексики та стилістичних особливостей не є складним, не завжди можливо переконливо та логічно побудувати мовлення та досягти бажаного результату у спілкуванні.

Уроки іноземної мови насправді є єдиними, що імітують реальні та різноманітні ситуації спілкування. Спілкування – це не тільки вміння правильно будувати свою мову, але вміння слухати і чути, співпереживати. Домогтися цього без впливу на емоційну сферу неможливо, і в цьому сенсі урок іноземної мови близький до уроків естетичного циклу: музики та образотворчого мистецтва.

Дуже важливо, щоб уроки іноземної мови не звучали холодно, бездушно, адже ті відповіді, що містять власний досвід, враження, забарвлені емоціями, щирими «сплесками» душі та розуму. Саме тоді процес спілкування набуває бажаної форми, відбувається у єдності думок та почуттів.

Естетичне виховання – це цілеспрямований, систематичний процес впливу на особистість, з метою розвитку у неї здатності бачити красу навколишнього світу, мистецтва і створювати її. Починається воно з перших років життя дітей. У поняття «естетичне виховання» входить виховання естетичного ставлення до природи, праці, суспільного життя, побуту, мистецтву. Вивчаючи англійську мову в школі, а далі в університеті, відбувається формування комунікативних умінь аудіювання, читання, говоріння та письма, а також здійснюється ознайомлення з культурою і життям зарубіжних однолітків.

Тема бакалаврської роботи «Естетичне виховання засобами іноземної мови» є **актуальною** з огляду на необхідність дослідження основних засобів естетичного виховання в цілому та в рамках іноземної мови зокрема.

Аналіз літератури засвідчив, що проблемою естетичного виховання займалися, як вітчизняні так і зарубіжні вчені, такі як: Алісійчук О. С., Антонюк Н., Безклубенко С. Д., Гіптерс З., Калініна Л., Кульчицька О. І., Миропольська Н., Печерська Е., Роман С. В., Cadwell L., Gadsden V. L.

Метою роботи є розгляд та аналіз естетичного виховання засобами іноземної мови.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Описати психолого-педагогічні характеристики естетичного виховання;
2. Розглянути особливості впливу іноземної мови на естетичне виховання;
3. Охарактеризувати специфіку естетичного виховання на уроках іноземної мови;
4. Проаналізувати шляхи реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови.

Об'єктом дослідження є естетичне виховання у навчальному процесі.

Предмет дослідження є шляхи реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і узагальнення результатів дослідження використовувався комплекс таких методів: аналіз і узагальнення науково-педагогічної, філософської літератури, передового педагогічного досвіду з цієї проблеми; методи емпіричного дослідження: педагогічне спостереження.

Теоретична значущість полягає у систематизації теоретичних передумов естетичного виховання засобами іноземної мови.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в розробці лекційних та практичних курсів з англійської мови та методики викладання іноземних мов.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.1 Психолого-педагогічні характеристики естетичного виховання

Естетика як наука, вчить загальним закономірностям естетичного пізнання та перетворення дійсності, це спосіб пізнання світу та вираження наших стосунків з ним. У царині духовного життя, спілкування з мистецтвом та природою, у повсякденному житті, міжособистісному спілкуванні скрізь прекрасне та потворне, трагічне та веселе відіграє роль. Прекрасне дарує задоволення, стимулює працю людей, робить їх життя яскравішим.

Ідеї естетичного виховання беруть свій початок ще в античності. Вони були викликані розвитком суспільства, змінами його ціннісних орієнтацій, а також розвитком естетики як науки, розумінням природи, як її предмета. На сьогодні проблема естетичного виховання, особистісного розвитку та формування естетичної культури є одним із найважливіших завдань школи та вузу. Це питання всебічно розвинене у роботі вітчизняних та зарубіжних викладачів та психологів, серед них Д. Н. Джола, В. А. Сухомлинский, Д. Б. Лихачов, Н. І. Киященко, В. Н. Шацька, А. Б. Щербо та інші.

Нині існує значна кількість підходів до визначення поняття «естетичне виховання», вибору шляхів та засобів естетичного виховання. В. Н. Шацька зауважує, що педагогіка визначає естетичне виховання як розвиток здатності конкретно сприймати, відчувати та правильно розуміти красу в навколишній дійсності – у природі, суспільному житті, роботі, явищах мистецтва і т.д. [11, с. 47].

У «Короткому словнику з естетики» естетичне виховання визначається як система діяльності, орієнтації на розвиток та вдосконалення здатності людини сприймати, правильно розуміти, цінувати та творити прекрасне та піднесене в житті та мистецтві [8, с. 138].

Крім того, у словнику з естетики подано таке визначення: Естетика (грец. *aisthesis* – почуттєве сприймання) — філософська наука про становлення чуттєвої культури людини; вчення про прекрасне та форми творчості за законами краси. Предметом естетики є сфера естетичного як специфічний прояв ціннісного ставлення людини до світу, а також художня діяльність людей і закони функціонування мистецтва [26].

Тож, естетичне виховання полягає у правильному розумінні, оцінці, вихованні та вдосконаленні здатності людини сприймати красу в мистецтві та у житті [27]. Зауважимо, що у першому визначенні упущена діяльнісна чи творча сторона естетичного виховання, а в другому визначенні підкреслюється, що естетичне виховання не повинне обмежуватися тільки споглядальним завданням, воно також повинно формувати здатність створювати прекрасне у мистецтві і житті.

У свою чергу, Д. Б. Лихачов підкреслює провідну роль цілеспрямованого педагогічного впливу в естетичному розвитку дитини. Наприклад, розвиток естетичного ставлення дитини до дійсності та мистецтва, а також розвиток інтелекту може бути неконтрольованим, стихійним процесом. Коли дитина стикається з естетичними явищами життя та мистецтва, так чи інакше вона розвивається естетично. При цьому дитина не усвідомлює естетичну сутність предметів, і розвиток часто відбувається через прагнення до розваг, і без зовнішнього втручання дитина може мати помилкові уявлення про життя, цінності та ідеали. Д. Б. Лихачов вважає, що лише цілеспрямовані виховні естетичні та педагогічні впливи, які залучають дітей до різних мистецьких та творчих заходів, розвивають їх чуттєву сферу, передають глибоке розуміння естетичних явищ, покращують розуміння справжнього мистецтва та краси [6, с. 61].

Як ми зазначали, існує багато визначень поняття «естетичне виховання», виділимо основні моменти з цих визначень. По-перше, це процес цілеспрямованого впливу. По-друге, це формування уміння бачити та розуміти красу в мистецтві та житті та оцінювати її. По-третє, завдання

естетичного виховання – формування естетичних смаків та ідеалів особистості. І нарешті розвиток здатності до самотворчості та створення прекрасного [10, с. 54]. Особливе розуміння природи естетичного виховання також визначає різні підходи до цілей та завдань, які потребують сьогодні особливої уваги.

Естетичне виховання формує людину з розумінням естетично значущих предметів та явищ, в тому числі розуміння мистецтва, як одного з найпотужніших засобів [28]. Художня освіта не розвиває дитину в основному для мистецтва, а для його активного, естетичного життя.

Більшість педагогів виділяють три основні завдання естетичного виховання [12, с. 82]. По-перше, це створення певного запасу елементарних естетичних знань та вражень, без яких не може виникнути тенденція, бажання, інтерес до естетично значущих предметів та явищ. Суть цього завдання полягає в тому, щоб зібрати широкий спектр звукових, кольорових вражень. Вчитель повинен вміло відібрати предмети та явища із заданих параметрів, які відповідають нашим уявленням про красу. Так виникає чуттєво-емоційний досвід дитини.

Друге завдання естетичного виховання – вироблення важливої соціально-психологічної якості людини на основі знань і навичок художньо-естетичного сприйняття. Вчитель пропонує можливість емоційно переживати предмети та явища та естетично оцінювати їх, щоб насолоджуватися ними. Глибокий досвід естетичного почуття нерозривно пов'язаний із здатністю естетичного судження, тобто естетичною оцінкою явищ мистецтва та життя. Розуміння сутності естетичного явища пов'язане з умінням його аналізувати, що передбачає вміння самостійно оцінювати твір мистецтва. На цьому тлі вчитель повинен ретельно підбирати завдання з урахуванням вікових особливостей.

Третє завдання естетичного виховання пов'язане з формуванням естетичної творчої здатності. Дитина повинна не тільки вміти реагувати на прекрасне, захоплюватися ним і оцінювати його, але повинна намагатися

брати участь у створенні прекрасного в житті, на уроках, у стосунках з однолітками. Д. Б. Лихачов підкреслює, що людина вчиться повністю розуміти красу лише тоді, коли сама бере участь у її створенні в мистецтві, роботі та суспільному житті [6, с. 62].

Окрім педагогічних підходів до естетичного виховання, існують і психологічні. Суть яких полягає в тому, що у процесі естетичного виховання у дитини формується естетичне усвідомлення. Більшість дослідників виділяють такі категорії, як: естетичний смак, естетичний ідеал, естетична оцінка. Крім того, розрізняють також естетичне почуття, естетичну потреба та естетичне судження [16, с. 15].

Естетичні явища реальності та мистецтва, які люди глибоко сприймають, можуть викликати багату емоційну реакцію, яка є основою для естетичних почуттів. Це соціально обумовлене суб'єктивне емоційне переживання, що виникає із судження людини щодо естетичного явища чи об'єкта.

Центральною ланкою естетичної свідомості є естетичний ідеал як уявлення людини про досконалу красу явищ матеріального, інтелектуального, морального та художнього світу. Це уявлення про досконалу красу в природі, суспільстві, людях, навчанні та мистецтві. Нестійкість уявлень про естетичний ідеал характерне для шкільного віку. Причиною цього є брак життєвого досвіду дитини, недостатні знання в галузі літератури і мистецтва, що обмежує можливості формування ідеалу [5, с. 54].

Ще одна категорія естетичного виховання пов'язана з таким складним соціально-психологічним утворенням, як естетичний смак. Він визначається здатністю без детального аналізу відчувати, відрізнити справді прекрасне в явищах природи, суспільного життя і мистецтві [17, с. 52]. Естетичний смак формується у людини протягом багатьох років. У школі чи університеті, при вивченні дисциплін гуманітарного циклу, студент отримує можливість знайомитися з явищами мистецтва, і вчителю необхідно акцентувати увагу на

естетичних якостях тих чи інших явищ життя і мистецтва. Так поступово у студента зможуть розвинутися досить стійкі естетичні уявлення та смаки.

Тож, естетичне виховання – це складова частина виховного процесу, безпосередньо спрямована на формування здатності сприймати і перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності людини.

1.2 Особливості впливу іноземної мови на естетичне виховання

Проблема морально-естетичного виховання є актуальною. Вона займає виняткове місце серед всіх сучасних проблем школи та університету. Стало зрозуміло, що на сьогодні спільною основою виховання може стати не якась конкретна ідеологія, а загально-гуманістичні цінності. У зв'язку з цим розглядається роль гуманітарних дисциплін в освіті та вихованні. Ці дисципліни повинні бути стрижнем морально-естетичного виховання і становлення студента як особистості.

На уроках іноземної мови ми навчаємо спілкуванню, яке за своєю суттю є особистим. Учень не просто про щось говорить, він висловлює свою думку, своє ставлення до предмета спілкування. Саме ця особиста наочність є каналом, через який виховний вплив проникає в душу і свідомість студента [23, с. 29].

Читання літератури та поезії – одні з основних способів морально-естетичного виховання на уроках іноземної мови. До вибору матеріалу для читання слід ставитися відповідально і вимогливо. Матеріал повинен бути цікавим за змістом, володіти навчальною цінністю, доступною мовою. Тексти, в яких постають гострі соціальні, естетичні та психологічні проблеми, надають емоційно-естетичної дії на студентів, створюють психологічне ставлення до висловлення власної думки та участі в дискусії. Ефективність навчання в процесі читання залежить не тільки від правильного підбору матеріалу, від продуманих прийомів організації читання, але і від вміння застосовувати зміст того, що читає учень у практичній діяльності [25,

с. 251]. Для того, щоб вивчене та продумане під час читання було втілено у повсякденному житті студентів, корисним буде проведення конференцій.

Поетичні твори допомагають оволодіти емоційним і цінним досвідом спілкування і, безперечно, виховувати студентів у моральному сенсі. Поетичний твір може викликати реальну дискусію, оскільки порушені в них проблеми є універсальними, мають життєво важливий характер і не завжди передбачають однозначне рішення.

Використання поезії на уроці іноземної мови допомагає краще пізнати приклади поезії, види поетичних форм, з варіантами перекладу віршів рідною мовою, розвивати різні навички та культурні компетентності студента.

Крім того, рольова гра розвиває мовленнєві, соціально-психологічні та морально-етичні навички. Виховання, шляхом гри певних соціальних ролей, коли дитина, прийнявши ту чи іншу соціальну роль, опинилася в ситуації необхідного вибору морального характеру, є дуже важливим. Гра підтверджує моральний принцип, посилює особисту участь, є джерелом радості та енергії, розвиває уяву [18, с. 175].

У тісному зв'язку з моральним вихованням – естетичне виховання, спрямоване на формування у дітей уявлень і понять про прекрасне в житті та мистецтві, вміння розрізняти добро і прекрасне від поганого і потворного, а також вміння і бажання малювати, ліпити, співати, танцювати, слухати музику, декламувати, створювати казки та оповідання.

Д. І. Писарев писав, що естетичне виховання починається з перших вражень дитини, а не з того часу, коли йому читають теорію естетичного виховання [20, с. 47]. Коли мова починає нести естетичне навантаження в процесі навчання, вона перестає бути лише даністю, що складається з фонем, слів, фраз, мовних структур, синтаксичних структур і перетворюється на засіб проникнення у світ прекрасного: досвідчений педагог розкриває емоційно-експресивний характер мови. Саме початковий етап викладання іноземної мови важливий з точки зору знання дитини про естетичну природу слова, адже якщо в рідній мові якісь важливі аспекти слова (наприклад, звук)

естетично втратили якість новизни і приймаються як належне, тоді вивчення нової мови створює сприятливі умови для осмислення основних аспектів слова: звукових, інформативних та прагматичних.

Зауважимо, що Т. Г. Аболіна, Н. Є. Миропольська вказують на три важливі напрями у становленні в студентів повного естетичного сприйняття творів мистецтва [1, с. 54]:

- систематичне та цілеспрямоване виховання у студентів інтересу та любові до мистецтва, ознайомлення з образною мовою;
- педагогічний аналіз творів, їх правильний вибір для обговорення, підготовка студентів до ознайомлення з твором;
- розвиток здатності студентів осягати моральний зміст твору через увесь комплекс його виразних засобів.

На уроках іноземної мови доцільно використовувати не тільки малюнки, а й репродукції картин художників. Якщо взяти до уваги роль таких картин в естетичному вихованні, їхній вплив на формування художніх смаків, моральний розвиток студентів, стає зрозумілим, наскільки важливим є вміння вибрати правильну картину, щоб студенти естетично переживали її зміст.

Процес викладання іноземної мови дає можливість використовувати аудіовізуальні та кінестетичні засоби впливу, словесні способи зміни атмосфери навчального процесу, і, орієнтуючись на інтереси та цінності членів групи, дозволяє вибирати мовний матеріал що допомагає виявити реакцію членів групи на вивчене, висловивши їхнє ціннісне ставлення, а також актуалізацію цього взаємозв'язку через вчинок, дію [4, с. 4].

Наповнивши атмосферу уроку атрибутами довіри (спеціальним картинками, записами музичних фрагментів, томом віршів тощо), ми сприяємо позитивному емоційному настрою до навчальної діяльності.

На уроках іноземної мови студенти беруть участь у різних драматизаціях, приєднуються до світу зарубіжної літератури, вчаться дивитися на картини майстрів мистецтва, розкривають їхній зміст іноземною

мовою. Вони прищеплюють любов до всього прекрасного у природі, пізнають пісні іноземною мовою. Усі ці компоненти естетичного виховання підпорядковані провідному завданню формування гармонійно розвиненої особистості.

Індивідуальні творчі здібності дозволяють реалізувати такі форми роботи, як вечори та свята іноземною мовою. Завдяки неформальній атмосфері вони допомагають поєднати викладання іноземних мов та особисту освіту в цілісному, гуманістично орієнтованому процесі.

Технологія проектного навчання має великий потенціал для морального та естетичного виховання студентів. Робота над проектом визначається як приклад педагогічної діяльності, при якій студенти у співпраці з викладачем виконують дослідницькі завдання та обробляють дані щодо однієї чи кількох проблем з урахуванням взаємозв'язку з суспільними відносинами та існуючою реальністю. Центральним принципом у проектній роботі є участь та спільна діяльність, тобто спільні зусилля студентів та викладачів щодо вибору теми проекту та визначення постановки проблеми, а також у розробці плану, його реалізації та оцінці. Технологія проектного навчання передбачає свободу вибору теми та форми (класної та позакласної, індивідуальної та групової тощо) навчальної діяльності [11, с. 54].

Зміст самої роботи над проектом повинен сприяти більш чіткому розумінню, більш поглибленим знанням та зростанню перспективного мислення та світогляду, що досягається критичним підходом до проблем, що вивчаються, та їх висвітлення з різних позицій незалежно від традиційно встановлених рамок вивчення предмету, вибираючи теоретичну базу, методи та засоби повинні керуватися особливостями обраних тем.

Особливе місце в інтенсивному навчанні відводиться роботі з музикою, піснями, віршами та наочними посібниками, насамперед із малюнками. Прослуховування віршів та особливо пісень створює не тільки перерву для відпочинку, але й певного позитивного настрою, пісні та вірші підбираються так, щоб вони мали емоційно-естетичний вплив на студентів [7]. Часто урок

починається саме з прослуховування пісні / вірша, обов'язково виконаного носієм мови. Потім студенти можуть поспівати пісню.

Наочні посібники (ілюстрації до текстів, різні вирізки з газет і журналів, малюнки та серії картин, фотографій) широко використовуються як на етапі роботи з мовним матеріалом, так і для створення ситуацій, розігрування сцен тощо. Включення елементів інтенсивного навчання викладання іноземної мови у вузі дає позитивні результати [6, с. 63]. У процесі ввічливого, доброзичливого та індивідуального спілкування студенти засвоюють досить велику кількість матеріалу, насолоджуються неформальними стосунками з викладачем, охоче взаємодіють між собою, проявляють увагу та винахідливість.

Тож, у цей час важливо, щоб виховний потенціал навчальних дисциплін реалізувався у вузі. Іноземна мова надає нам величезну кількість засобів, за допомогою яких ми формуємо не тільки освічену людину, але й виховуємо людину з високою системою загальнолюдських цінностей, новим мисленням та реалістичним поглядом на сучасний світ. Засоби іноземної мови можуть успішно здійснювати морально-естетичне виховання студентів як у класі, так і в позаурочний час. Сучасні методи навчання іноземних мов, такі як проектне та інтенсивне навчання, сприяють моральному та естетичному вихованню та формуванню студента як особистості.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.1 Специфіка естетичного виховання на уроках іноземної мови

Сьогодні англійська мова – це не просто цікава дисципліна, а важливий інструмент діалогу культур. Поступово англійська мова стає інструментом міжнародного спілкування та загальної єдності.

Під час вивчення іноземних мов обговорюються проблеми, які дозволяють співвіднести наші погляди з нормами суспільної моралі. На уроці іноземної мови вчитель має можливість сформулювати світогляд та моральний характер студента, оскільки предмет «Іноземна мова», крім сфери специфічних мовних та екстралінгвістичних компетентностей, стосується ставлення та поведінки студента в конкретних життєвих ситуаціях.

Учні, які тільки починають вивчати англійську мову, з перших уроків потребують прищеплення любові до англійської мови та культури англійськомовних країн. Звичайно, це завдання є актуальним на всіх етапах навчання, але якщо пропустити початковий етап, важко закликати учнів до вивчення іноземної мови в подальшому навчанні в університеті [2, с. 178].

Для виконання цього завдання потрібно використовувати особистісно-орієнтований підхід до навчання. Цей підхід добре підходить до поставленої мети, оскільки [21, с. 91]:

- передбачає врахування індивідуальних інтересів студентів;
- передбачає використання ряду методів навчання.

Відомо, що особистісно-орієнтований підхід характеризується використанням наступних методів навчання [23, с. 30]:

- використання нетрадиційних видів завдань;
- використання дидактичного матеріалу різного змісту з метою створення умов для прояву індивідуальності кожного окремого студента;

- організація змісту матеріалу таким чином, щоб урок базувався на систематизації, перетворенні та узагальненні особистого досвіду студентів;
- установка на самостійність студентів, на їхню активну участь на уроці;
- забезпечення універсального контролю та системи оцінювання результатів навчання студентів.

Власні спостереження показують, що часто студенти, які добре володіють мовою, готові допомагати іншим студентам з більш низьким рівнем.

У зв'язку з цим, ефективною може виявитися форма групової взаємодії, коли сильніший студент виступає в ролі вчителя. Наприклад, йому може бути надане завдання підготувати, а потім ставити запитання по тексту, який читають студенти групи. Також викладач, може попросити таких студентів підготувати новинні повідомлення, але при цьому, вони повинні спочатку прокоментувати, доступно пояснити нову лексику з цих повідомлень.

Крім цього, викладачеві необхідно правильно підібрати засоби навчання, що використовуються в різнорівневих групах. Навчальні матеріали, і, особливо, їх рівні складності мають величезне значення в подібному освітньому середовищі.

Викладач може використовувати один і той же текст, але з різним рівнем складності. У цей час існує дуже багато ресурсів в Інтернеті, які надають можливість варіювати рівень складності одного і того ж тексту. Наприклад, такі ресурси як *British Council* [30], *Breaking News English* [29], *News in Levels* [32], *For the Teachers* [31] пропонують кілька рівнів складності однієї і тієї ж статті.

За допомогою використання подібних текстів викладач може зробити роботу в групі з різним рівнем знань студентів більш ефективною, так як більш слабкі студенти зможуть брати участь в груповій роботі, не відчуваючи дискомфорту. Що стосується студентів з більш високим рівнем

володіння мовою, то вони зможуть вдосконалювати свої знання, вивчаючи складні лексичні і граматичні конструкції.

В Інтернеті представлені і інші сайти, які можуть бути корисні під час роботи зі студентами різних рівнів. Наприклад, такі ресурси як *Rewordify* [33] і *Text Compactor* [35]. Тут викладач сам друкує або копіює текст, а ресурс робить цей текст більш простим. Причому якщо за допомогою *Rewordify* [33] можна отримати один варіант спрощеного тексту, де складні вирази замінені більш простими, то за допомогою *Text Compactor* [35] викладач може сам встановити відсоток спрощення вихідного тексту.

Також заслуговують на увагу ресурси *TweenTribune* [36] і *Scholastic* [34], на яких представлені тексти різної складності. Сайти цікаві тим, що складність тексту тут дається за допомогою індексу складності тексту *The Lexile Framework for Reading*. Індекс був розроблений компанією *MetaMetrics* і пропонує шкалу складності. При обчисленні індексу враховуються, наприклад, такі показники, як довжина пропозицій і частота повторюваності слів. Таким чином, викладач може підібрати текст, який відповідає рівню володіння мовою студентом.

Необхідно відзначити, що на цьому сайті представлена дуже велика кількість тем, а також, студенти можуть залишити свої коментарі по темі прочитаної статті. Як правило, подібний формат роботи цікавий студентам. Їм подобається коментувати, висловлювати свою думку по темі, представлену в прочитаній статті.

Використання різних методів та форм навчання іноземної мови сприяє не лише підвищенню мотивації до вивчення мови, а й формуванню естетичного ставлення студентів до світових реалій.

Сьогодні духовно-моральне виховання потребує теоретичного розуміння його методологічних основ, щоб виробити цілісний підхід до них. У даний час почався новий етап розвитку суспільства, пов'язаний зі зміною менталітету суспільства та особистості, зміною ціннісних орієнтацій

підростаючого покоління. Духовно-моральний розвиток студента є найважливішим аспектом соціалізації [3, с. 65].

Отже, для того, щоб стати повноправними учасниками загальносвітового культурного процесу, сучасним студентам необхідно засвоїти ті духовно-моральні цінності, які були накопичені людством протягом століть. Окрема особистість і цілий народ, вступаючи в загальнолюдський культурний простір, повинні володіти різними засобами міжнаціонального спілкування. З цієї точки зору величезну роль відіграє знання як мінімум однієї іноземної мови.

2.2 Шляхи реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови

У цьому підрозділі розглянемо види мовленнєвої діяльності з точки зору можливості естетичного виховання під час аудіювання, читання, письма та говоріння.

Як відомо, аудіювання – це розуміння мови на слух. Воно становить основу спілкування, з нього починається усна комунікація, яка дає можливість опанувати звукову сторону мови її фонемним складом, наголосом, мелодикою. Студенти вчаться не тільки слухати і розуміти іншомовну мову, а й порівнювати її з рідною по темпу, висоті, ритму, інтонації. Тим самим вони вчаться визначати настрій мовця, його емоції і почуття [14, с. 51].

Розвиток навичок аудіювання як виду мовленнєвої діяльності відбувається шляхом формування відповідних мовленнєвих умінь. Важливо, щоб оволодіння вміннями носило ієрархічний характер і здійснювалося за принципом «снігової кулі», таким чином, щоб кожне попереднє вміння служило базою для формування подальшого. У додатку (Додаток А)

представлено план-конспект для удосконалення умінь аудіювання та усного мовлення.

На передтекстовому етапі студентам повідомляються відомості про тип тексту для прослуховування і характер викладу матеріалу (повідомлення, розповідь, опис, інтерв'ю та ін.). Далі їм можуть бути запропоновані фонові інформація до тексту; рекомендації щодо сприйняття тексту, супутніх труднощів; короткий усний виклад тексту; ключові малюнки, що ілюструють зміст тексту, ключові слова і вирази; обговорення теми тексту; читання паралельного короткого тексту, завдання заповнити пропуски в друкованому екземплярі тексту.

На текстовому етапі студентам пропонуються наступні види завдань і вправ: 1) питально-відповідні (вибір вірного варіанту з безлічі запропонованих відповідей); 2) визначення типу тексту, вибір ключових слів, оцінка використовуваних мовних одиниць і мовних засобів; 3) на встановлення відповідності (зображень коротких текстів і діалогів, між усним і письмовим текстами, впорядкування розрізнених картинок в потрібній послідовності відповідно до змісту тексту); 4) на виконання інструкцій (визначити різницю між інформацією в друкованому та усному текстах, виконати певні дії, заповнити бланк, заповнити схему (flow-chart), виконати запис чого-небудь за допомогою ключових слів, перефразувати вислів); 5) на проставлення пауз, розділових знаків і інтонації, наголосів в прослуханому тексті, підкреслення в друкованому тексті невідповідностей; 6) на інтерпретацію сприйманого на слух матеріалу (встановлення особливостей персонажів, обставин, відносини і так далі); 7) на завершення мовних висловлювань і заповнення пропусків (клоуз-прийоми, рольове слухання, завершення мовних висловлювань, відновлення, доповнення та розширення реплік діалогу, завершення розповіді або історії).

На післятекстові етапі студентам пропонується придумати заголовок до прослуханого тексту, скласти нові тексти, придумати питання, продовжити текст, описати або продумати можливі події для продовження тексту,

висловити своє ставлення до описуваних в тексті подій, описати особистості дійових осіб і т.д.

При навчанні аудіювання можна використовувати такі ігрові завдання. Наприклад, студентам можна запропонувати прослухати різні уривки (початок або кінець тексту) і закінчити (або відновити початок), а потім перевірити себе, прослухавши весь текст або поговорити з іншими слухачами, які знають його повний зміст.

Такі завдання проводяться на базі лінгафонного кабінету, заняття в якому особливо подобаються першокурсникам, оскільки в середній школі практично ніхто не мав подібного досвіду роботи, а так само тим, що зміст навчальних тестів тут багатше і цікавіше. Цікавим для студентів в процесі навчання є і те, що крім роботи з готовими текстами вони мають можливість записувати свою промову через мікрофон і прослуховувати її.

Також лінгафонний кабінет може бути використаний для розвитку різноманітних навичок роботи в групі, що вимагають активної мовної взаємодії між учасниками цієї групи. У результаті відбувається поступовий перехід від рецептивної діяльності до продуктивної і комунікативної. По суті, для майбутніх фахівців уміння слухати усні презентації у вигляді повідомлень і витягати з них корисну інформацію і обмінюватися нею є важливим академічним і професійним умінням. Необхідно звернути увагу на те, що навчання аудіювання відбувається і при перегляді відеофільмів і відеофрагментів [15, с. 29]. Приклад роботи з відеофільмом наведено у додатках (Додаток А).

Таким чином, аудіювання як вид мовленнєвої діяльності сприяє якісному оволодінню студентами компетентностями іншомовного спілкування, розвитку у них навичок професійної комунікації.

Наступним головним завданням навчання англійської мови є навчання говорінню. Говоріння може виступати у формі монологічного висловлювання і діалогічного. Поділ на монологічну і діалогічну мову є досить умовним. Для того щоб мова була мовою по суті, а не по формі,

необхідний мотив, тобто намір брати участь у спілкуванні. Для того, щоб з'явився такий мотив необхідно створювати мовні ситуації. Зміст навчальних ситуацій обумовлений змістом навчання, що дозволяє активно включати в уроки методи і прийоми естетичного виховання [9, с. 23].

Важливим засобом естетичного виховання у процесі навчання діалогічного і монологічного мовлення є образотворче мистецтво. Використання ілюстрацій, репродукцій картин відомих художників на уроці дозволяє навчати таких різновидів монологу, як опис і розповідь.

Досить продуктивним у плані навчання діалогічного мовлення є драматизація. Розігруючи діалоги, сценки з п'єс, студенти опановують вміннями вести діалог: запитувати інформацію, отримувати відповідь, знайомляться з мовними кліше і в той же час вчать красиво поводитися, красиво говорити, опановують естетикою руху, тим самим набувають певних навичок естетичної поведінки [22, с. 170].

У процесі навчання говорінню також необхідне використання мовних, мовленнєвих і змістовних опор, що сприяють утриманню в пам'яті логічного ланцюжка висловлюваних фактів і уточнення ситуації спілкування. Вибір опор залежить від віку, початкової підготовки та рівня володіння мовою як всієї групи студентів, так і окремих студентів.

При груповій роботі із залученням всіх студентів на заняттях, пропонується робота з диференційованою інформацією. Більш «слабким» пропонується завдання в простій формі викладу, з простими граматичними конструкціями і лексичними одиницями, але не в тому обсязі, який виконують студенти з високим базовим рівнем володіння мови.

Найбільш результативний спосіб роботи в групі – змішана діяльність в процесі навчання говорінню. При цьому у кожного студента є можливість комунікативної взаємодії з іншими членами групи за короткий час для виконання поставленого завдання. Такий підхід допоможе слабким студентам і відкриє нові можливості для сильних. Класичний приклад змішаної діяльності – вправа «*Find somebody who ...*».

Find somebody who ...

- *likes tennis;*
- *has a blue bag;*
- *has eaten fish and chips, etc.*

Потенціал такого роду вправ нескінченний. Вони дають можливість відпрацювати певну мовленнєву структуру і забезпечують контрольовану викладачем практику, надаючи можливість для подальшого вільного обговорення.

Наступний необхідний аспект в роботі з групою студентів з неоднорідним рівнем підготовки – створення різних завдань для кожного рівня. Наприклад, кількість питань на розуміння тексту може бути різним, для більш підготовлених студентів текст повинен бути більш складним і об'ємним за змістом. Запропонований варіант роботи передбачає, що під час занять на питання могли відповідати і більш слабкі студенти, отже, необхідно адресувати запитання конкретному студенту. Перед тим, як поставити запитання, потрібно визначити, хто із студентів зможе на нього відповісти. Необхідно враховувати той факт, що при постановці відкритих питань, відповіді негайно будуть давати більш сильні студенти, а слабким не вистачить часу, щоб їх обдумати.

При корекції помилок необхідно враховувати рівень підготовки студентів. При оцінюванні відповідей сильного студента необхідно проявляти тактовність, виявляючи недоліки і вказуючи на допущені помилки, а також вибірково підходити і до корекції помилок слабшого студента. В обох варіантах викладачеві необхідно заохочувати студентів і підтримувати інтерес до подальшого навчання.

Завдання на рольові ігри втягують студентів у виконання різних соціальних і психологічних ролей, сприяючи освоєнню процесу спілкування. Для проведення рольових ігор необхідно скласти пари або трійки за принципом «слабкий-слабкий», «сильний-сильний». Опорою для сильних студентів буде тільки мовленнєва установка, а для слабких додаються

діалоги-зразки та опис ролей кожного з учасників, плюс опорні фрази. Більш сильним студентам можна запропонувати пофантазувати і трохи продовжити діалог, розвинувши тему на свій розсуд.

Для навчання монологу студентам пропонується продовжити фразу, наприклад, таку: «*What I miss about my hometown is ...*»:

Is it an interesting place?

Is it safe?

What is shopping like there?

Is it expensive?

Is the transportation good? etc.

Слабким студентам додатково надаються тексти-зразки, фрази і вирази. А сильнішим студентам додається завдання: порівняти своє рідне місто з будь-яким іншим. Приклад такої мовної установки: *Tell about things you would miss about your hometown and compare it with any town you like.*

Наступною важливою задачею уроку англійської мови є навчання читанню. Читання – це самостійний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує письмову форму спілкування. Воно займає одне з головних місць по використанню, важливості та доступності. І це дозволяє говорити про широкі можливості читання у формуванні естетичної культури [13, с. 21].

Як вже говорилося, величезний вплив на естетичний розвиток особистості студента надають поетичні твори. Вони досить широко представлені у навчальних посібниках. На початковому етапі це прості твори, розраховані тільки на розуміння, в подальшому це більш складні, в яких використовуються усі засоби виразності. Естетичний характер сприйняття поетичного тексту відрізняє цей вид діяльності від читання творів іншого жанру. У студентів поступово розвивається вміння бачити зміни в інтелектуально-емоційному стані.

Під час читання поетичного тексту виникає естетична реакція, переживається краса мови, дається естетична оцінка отриманому відображенню у своїй власній картині світу. Вірші дозволяють сформувати

повсякденне творче ставлення до мови. Залучення студентів в художньо-естетичну діяльність та веде до високої творчої продуктивності [24, с. 82].

Говоріння, читання, письмо, аудіювання тісно пов'язані між собою. І тому багато творчих завдань будуються таким чином, щоб задіяти різні види мовленнєвої діяльності. Студенти отримують естетичне задоволення, працюючи над завданнями, набувають певних навичок: художнього аналізу і оцінки, естетичного судження і сприйняття.

Аналізуючи особливості естетичного виховання на уроках англійської мови, необхідно відзначити важливість і значимість музики. Спектр музичного впливу досить широкий: він може охоплювати усі найскладніші складові людської природи. Музика є чудодійним засобом залучення студентів до добра і краси.

Найчастіше на уроках використовують пісні. Перевага використання цього виду мистецтва полягає в тому, що пісні допомагають без особливих зусиль більш міцному засвоєнню і розширенню лексичного запасу, так як пісенні тексти включають нові слова і вирази. У піснях вже знайома лексика зустрічається у новому контекстуальному оточенні, що сприяє її активізації. Пісні дозволяють удосконалювати навички вимови і розвивають музичний слух, що теж сприяє естетичному розвитку.

Важливим на уроках є використання «фонові» музики. «Фонова» музика може допомогти створенню сприятливого емоційного фону і розвитку музичного сприйняття і уяви і сприяє підвищенню творчої активності.

Тож, уроки англійської мови у вузі мають величезні можливості для формування естетичної культури студента. Естетика пронизує усі сторони життя студента, проникає в усі сфери його діяльності. Дана діяльність включає в себе читання, говоріння, письмо, аудіювання.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі було здійснено розгляд та аналіз естетичного виховання засобами іноземної мови.

Було визначено, що естетичне виховання полягає у правильному розумінні, оцінці, вихованні та вдосконаленні здатності людини сприймати красу в мистецтві та у житті. У вузі, при вивченні дисциплін гуманітарного циклу, студент отримує можливість знайомитися з явищами мистецтва, і вчителю необхідно акцентувати увагу студентів на естетичних якостях тих чи інших явищ життя і мистецтва. Так поступово у студента зможуть розвинути досить стійкі естетичні уявлення та смаки.

Учні, які тільки починають вивчати англійську мову, з перших уроків потребують прищеплення любові до англійської мови та культури англomовних країн. Звичайно, це завдання є актуальним на всіх етапах навчання, але якщо пропустити початковий етап, важко закликати студентів до вивчення іноземної мови у вузі. Для виконання цього завдання потрібно використовувати особистісно-орієнтований підхід до навчання. Цей підхід характеризується використанням наступних методів навчання: використання нетрадиційних видів завдань; використання дидактичного матеріалу різного змісту з метою створення умов для прояву індивідуальності кожного окремого студента; організація змісту матеріалу таким чином, щоб урок базувався на систематизації, перетворенні та узагальненні особистого досвіду студентів; установка на самостійність студентів, на їхню активну участь на уроці; забезпечення універсального контролю та системи оцінювання результатів навчання студентів.

Тож, іноземна мова надає нам величезну кількість засобів, за допомогою яких ми формуємо не тільки освічену людину, але й виховуємо людину з високою системою загальнолюдських цінностей, новим мисленням та реалістичним поглядом на сучасний світ. Засоби іноземної мови можуть успішно здійснювати морально-естетичне виховання студентів. Сучасні

методи навчання іноземних мов, такі як проектне та інтенсивне навчання, сприяють моральному та естетичному вихованню та формуванню студента як особистості.

Я, Тарасенко Руслан Павлович, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Естетичне виховання засобами іноземної мови» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувався принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алісійчук О. С. Морально-естетичне виховання молодших школярів. /О. С. Алісійчук – Київ: Академія, 2001. – 160 с.
2. Антонюк Н. Навчити сприймати красу: Естетична парадигма у навчанні англomовного спілкування /Н. Антонюк// Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – №1. – С.178-181.
3. Безклубенко С. Д. Фундаментальні категорії сучасної естетики /С. Д. Безклубенко// Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. Альманах // Зб. наук. праць / Відп. ред.: М.М. Бровко; О.Г. Шутов. – Київ: Знання, 2000. – 129 с.
4. Вашуленко М. Педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського у контексті сучасності /М. Вашуленко// Педагогічна газета. – 2004. – № 2. – С. 4.
5. Волков В. С. Педагогіка. Підручник./В.С. Волков – Київ: Академія, 2001. – 576 с.
6. Гіптерс З. Мистецтво як засіб художньо-естетичного виховання /З. Гіптерс// Рідна школа. – 2001. – № 9. – С.60 – 63.
7. Гончарук С. Розвиток естетичного виховання школярів у загальноосвітніх школах / С. Гончарук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/23/visnuk_23.pdf.
8. Калашник Н. Г. Естетичні смаки: їх витоки і формування./Н. Г. Калашник – Запоріжжя, 2001.
9. Калініна Л. Проблеми формування естетичних смаків особистості у сучасних педагогічних дослідженнях / Л. Калініна // Рідна школа . – 2008. – № 5 (941).– С. 23–25.
10. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства./М. П. Кочерган – Київ, 2000.

11. Кульчицька О. І. Соціально-психологічні фактори формування таланту /О. І. Кульчицька// Практична психологія та соціальна робота. – Київ:Освіта.– 2007. – №1.
12. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник /В. І. Лозова// Харк. держ. пед. ун-т ім.Г.Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: “ОВС”, 2002. – 400 с .
13. Миропольська Н. Виміри сформованості художньої культури школярів / Н. Миропольська // Мистецтво та освіта. – 2003. – № 1. – С. 20–23.
14. Мосіяшенко В. Естетичне виховання – складова педагогічної системи К.Д. Ушинського /В. Мосіяшенко//Шлях освіти: Науково-методичний журнал. – Київ, 2003. – №2. – С. 51-54.
15. Печерська Е. Інтегрований вплив музики і природи на естетичне виховання /Е. Печерська// Початкова школа. – 2002. – № 7. – С. 29 - 32.
16. Полянова І. Шляхи удосконалення виховання / І.Полянова // Наукові записки ТДПУ. Сер. Педагогіка. – 2001. № 2. – С. 15-20.
17. Роман С. В.Виховний потенціал предмета “Англійська мова” у початковій школі /С. В. Роман// Іноземні мови. – 2002. – № 4. – С. 52-56.
18. Тригуб Т. О. Естетичне виховання учнів на уроках німецької мови засобами використання живопису Т. Г.Шевченка / Т. О.Тригуб // Таврійський вісник освіти. – № 3 (47). – 2014. – С.175-180.
19. Шпак М. Змістове збагачення емоційності навчання учнів /М. Шпак// Початкова школа. – 2000. – №5. – С. 6-10.
20. Яновська Н. Мистецтво навчання або навчання через мистецтво /Н. Яновська// Початкова школа. – 2005. – № 9. – С. 47 - 49.
21. Cadwell L. Bringing Learning to Life: The Reggio Approach to Early Childhood Education./L. Cadwell – New York: Teachers College Press, 2003.
22. Denac O. The Influence of Aesthetic and Music Education on the Integral Development of a Child’s Personality./O. Denac – Sodobnapedagogika, 2001 –P. 170-187.

23. Gadsden V. L. The Arts and Education: Knowledge Generation, Pedagogy, and the Discourse of Learning./V. L. Gadsden – Review of Research in Education, 2008. – P. 29-61

24. Spivak G. C. An Aesthetic Education in the Era of Globalization./G. C. Spivak – Cambridge, MA: Harvard University Press, 2012.

25. Welch G. F. The Musical Development and Education of Young Children. In B. Spodek, & O. N. Saracho (Eds.) /G. F. Welch// Handbook of Research on the Education of Young Children, 2009. – P. 251-267.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

26. Короткий словник понять і термінів з естетики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/7196766/page:28/>

27. Lexico.com: English Dictionary, Thesaurus, & Grammar Help [Electronic resource] – Access mode: <https://www.lexico.com/>

28. Oxford Learner's Dictionaries [Electronic resource] – Access mode: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

29. Breaking News English [Electronic resource] – Access mode: <https://breakingnewsenglish.com/>

30. British Council [Electronic resource] – Access mode: <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/reading>

31. For the Teachers [Electronic resource] – Access mode: <https://www.fortheteachers.org/>

32. News in Levels [Electronic resource] – Access mode: <https://www.newsinlevels.com/>

33. Rewordify [Electronic resource] – Access mode:
<https://www.common sense.org/education/website/rewordify-teacher-review/4098791>
34. Scholastic [Electronic resource] – Access mode:
<https://emea.scholastic.com/en>
35. Text Compactor [Electronic resource] – Access mode:
<https://www.textcompactor.com/>
36. TweenTribune [Electronic resource] – Access mode:
<https://www.tweentribune.com/category/junior/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Курс 1

Lesson. How does food impact health?

Тип уроку. Перегляд документального фільму «How does food affect our brain?» <https://www.youtube.com/watch?v=IaxeF8WOH7Q>

Цілі

Практичні – головна: удосконалювати уміння аудіювання, усного мовлення, використовуючи лексичні одиниці з теми; вдосконалення навичок і вмінь лінгвосоціокультурної компетентності; здатність до здогадки, вміння працювати в парах та вести дебати в групах; **допоміжні:** активізувати вживання в мовленні тематичної лексики.

Виховна: виховувати культуру спілкування та колективну співпрацю.

Розвиваюча: розвивати логічне мислення, мовну догадку, пам'ять учнів та ерудицію учнів.

Освітня: розширити світогляд учнів та їх знання про важливість споживання здорової їжі.

Обладнання: відеоматеріал «How does food affect our brain?», картки, роздатковий матеріал.

Етап. Мета. Прийом	Зміст роботи
<p><u>Початок уроку</u> Етап 1. Організаційний момент Мета. Залучити учнів до роботи Прийом. Привітання та бесіда з класом.</p> <p>Етап 2. Введення в іншомовну атмосферу. Прийом Активне слухання, робота «учитель-клас»</p>	<p>T. Good Morning, students! I hope you are fine today and you will be active, energetic and creative at the lesson. So it is high time to start.</p> <p>T. Today we will have an extraordinary lesson. We will watch a documentary. I hope you will enjoy it and learn a lot of information. So, the theme is «How does food impact health?»</p> <p>T. It is high time to watch the fragment of the</p>

<p><u>Основна частина уроку</u> Етап 3. Аудіювання Мета. Удосконалити вміння учнів сприймати на слух відеоматеріал Прийом 1. Активне слухання та відповіді на запитання.</p> <p>Прийом 2. Активне слухання. True or false.</p> <p>Прийом 3. Активне слухання. Відповідь на запитання.</p> <p>Прийом 4. Активне слухання. Робота в парах.</p>	<p>video «How does food affect our brain?» But first of all I will give you cards with questions. Look through it. And be ready to answer after watching. (1-11min)</p> <p><u>Questions:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What is the most powerful organ in the body? Why? 2. What is the world leader in obesity? 3. How many adults are overweight according to World Health Organization? 4. What plays a major role in obesity? 5. What is the recommended level of sugar? 6. What does a study “How does sugar affect our brain?” by neuroscientist Nicole Avena show? 7. What does Dr. Jennifer Nasser’s experiment look at? <p>T. Now let's watch the next part of the film. I give you a test “True or false”. After watching we will check it.(13-24min)</p> <p><u>True or False:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The main character does not know that junk food affects not only stomach and heart but also brains. 2. Food and what we eat can cause depression. 3. We can not say that junk food can be compared with drugs. 4. Every person who is overweight and who has normal weight tends to overeating by signals from our brains. 5. Dopamine system can correct itself. <p>T. Now we will watch the next part of the film. Retell the experiment with rats.(34-39min)</p> <p>T. Let’s watch the last part of the film. Work in pairs and be ready to discuss: «What is the impact of eating junk food while pregnancy?» (39-43min)</p>
---	--

<p>Етап 4 Проект «How does food impact health?»</p>	<p>T. Now work in groups. I want you to make a project” How does food impact health?” I will give you sheet of papers and color pencils. Write or draw as you wish.</p>
<p><u>Заключна частина уроку</u> Етап 11. Домашнє завдання</p>	<p>T. At home you should make dialogues “What should I eat to be healthy?”</p>
<p>Етап 12. Підсумки роботи, оцінювання учнів</p>	<p>T. Today you’ve learnt a lot of information about impact of food on our health. You worked hard and were very active. See you next time. Goodbye.</p>